

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Hamar, 03.12.2012

Deres ref: 12/4779
Vår ref: Sak. nr. 12/188 - 3 Ark A40 &13
Saksbeh. Sigurd Vabekk Hjelle Tlf. 62 54 46 30

Svar - Høring - forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov - spesialundervisning og psykososialt miljø

Det vises til høring 19.10.12. Hedmark fylkeskommune har følgende uttalelser til høringen:

2. Plikt til å vurdere utbyttet av opplæringen før vedtak om spesialundervisning

Hedmark fylkeskommune (HFK) er enig i departementets målsetting om at omfanget av spesialundervisning må reduseres, og ressursbruken snus slik at det blir mer fokus på tidlig innsats. Forskning viser at økningen i antall elever med vedtak om spesialundervisning skjedde parallelt med innføring av Kunnskapsløftet, og har vært aller størst i ungdomsskolen. Dette betyr igjen at fylkeskommunene allerede har merket problemstillingen ved overgangen fra grunnskole til videregående opplæring.

Dersom departementets målsetting skal oppnås, mener HFK at dette forslaget, samt neste forslag om å fjerne halvårsrapport, må sees i sammenheng med utdanningsdirektoratet sitt arbeid med å endre kap 6 i forskrift til opplæringsloven.

HFK mener videre at utdanningsdirektoratets fortolkninger av inntaksregler og regler for hva som er tiltak etter § 5 i opplæringsloven, innsnevrer rammene for tilpasset opplæring i videregående opplæring og er med på å øke antall elever som skal/må ha spesialundervisning. Dette kan begrunnes med at nåværende lovgivning krever at alle avvik fra fag- og timefordelingen etter Kunnskapsløftet i videregående opplæring, må dokumenteres i et enkeltvedtak om spesialundervisning.

I høringen står det at opplæringsloven gir et handlingsrom for å definere hva som er tilpasset opplæring og hva som er spesialundervisning. Ved å kreve at samtlige avvik fra ordinære

Fylkesdirektøren

BESØK: Parkgata 64, Hamar POST: Pb. 4404, Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
TELEFON: 62 54 40 00 E-POST: postmottak@hedmark.org ORG.NR: 942 116 217

www.hedmark.org

læreplanmål skal kobles til spesialundervisning og påfølgende saksbehandlingsregler, sier man samtidig at tilpasset opplæring kun er for de elever som tar sikte på full kompetanse.

Siden innføring av Reform-94, har det vært anslått at ca. 5 % av elevene i videregående opplæring, vil trenge spesialundervisning. Det er 550 elever i Hedmark som har under 2 i karaktersnitt på de tre nivåene, dvs ca. 8 % av totalt elevtall. Av disse går 173 i egne grupper/tilbud som krever enkeltvedtak.

Det gjenstår altså 377 elever (5.4 %) som har under 2 i snitt og som går i ordinære Vg1/Vg2/Vg3- tilbud. I denne gruppen finnes mange elever som burde fått mulighet for alternative individuelle opplæringstilbud/- mål uten at disse ble koblet mot spesialundervisning. For en del elever kan man tilpasse opplæringen ved å «høvle» læreplanmål, slik at de fortsatt kan oppnå bestått , men det er ikke mulig for denne gruppen. Det må i så fall oppnås gjennom utvidet tid.

Det er en innarbeidet oppfatning i skolesystemet at spesialundervisning er for elever med særskilte behov. Mange av disse elevene kommer ikke inn under denne kategorien. Hedmark fylkeskommune mener at saksbehandlingsreglene til spesialundervisning etter § 5 i opplæringsloven, bør vise et skille mellom grunnskole og videregående opplæring. Det bør fremgå at det er en forskjell mellom disse nivåene.

Grunnskolen er obligatorisk, mens videregående opplæring er frivillig. Videregående opplæring er kompetansegivende utdanning innenfor et begrenset tidsrom og innenfor et bestemt antall utdanningsprogram. Alle elever/lærlinger skal vurderes etter samme kriterier. Det finnes ikke ordinære fritaksmuligheter mht vurdering. Elever som ønsker alternative opplegg som fører frem til grunnkompetanse, må gå gjennom spesialundervisningsmøllen for å få slike tilbud. En ny lovfortolkning- eller praksisendring her vil kunne få flere elever til å gjennomføre videregående opplæring.

Den tidligere ordningen med «planlagt delkompetanse», dvs at elev/skole kunne utforme skoletilbud som tok sikte på grunnkompetanse, er fjernet. Dette fører til at elever som har grunnkompetanse som målsetting - f.eks. ved kun å velge programfag og ikke fellesfag på et yrkesfaglig utdanningsprogram-, må enten få deltidselevstatus eller vedtak om spesialundervisning. Mange av disse elevene burde være unødvendig å melde til PP-tjenesten. De ønsker heller ikke å ha spesialundervisning. HFK mener at det bør drøftes å innføre denne ordningen på nytt. Saksbehandlingsreglene som er knyttet til vedtak om spesialundervisning er allerede nok omfattende.

Med denne betenkning støtter HFK forslaget til endring av § 5-4. Skolene skal selvsagt ha en plikt å vurdere utbytte av opplæringen før vedtak om spesialundervisning. Men det bør være flere enn denne muligheten som alternativ til ordinær videregående opplæring.

3. Forslag om å erstatte halvårsrapport om spesialundervisning med én årlig rapport.

HFK støtter departementets forslag om å fjerne halvårsrapport, men mener som nevnt ovenfor at endringen bør sees i sammenheng med Utdanningsdirektoratet sitt arbeid med å endre kap 6 i forskrift.

Halvårsrapporten kan være en viktig del i fylkeskommunens vurdering av hvilke elever som skal tas inn etter individuell vurdering, ikke minst ved overgang grunnskole – videregående opplæring. Hvis den årlige vurderingen først kommer ved avslutning av 10.klasse, vil den ha liten betydning på individnivå ved overgangen til videregående opplæring. Den vil heller ikke kunne brukes i forbindelse med inntak etter individuell vurdering.

HFK ønsker derfor en endring i utdanningsdirektoratets fortolkning av forskriften som gjør at elever kan tas inn etter individuell vurdering på et tidligere tidspunkt enn i det ordinære inntaket.

HFK støtter forslaget om at halvårsrapporten fjernes, men det vil ikke være mulig å ha en forpliktende avtale om oversendelse av en slik rapport fra en ungdomsskole til en videregående skole, eller fra en videregående skole til en annen, innenfor det tidsrom der enkeltvedtak skal fattes. Dersom evalueringen skal baseres på 2.halvår, vil ordningen ikke fungere ved overganger mellom skolenivåene.

4. Samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan.

HFK viser til departementets presisering om at skolens plikt skal avgrenses til å gjelde der eleven trenger et helhetlig og koordinert hjelpetilbud. Det fremgår også at utarbeidelse av Individuell plan ikke er hjemlet i opplæringsloven, og koordinatorsansvaret derfor heller ikke bør legges til skole eller PP-tjenesten.

Med disse forbehold støtter HFK Departementets forslag om å innføre et nytt pkt § 15-5 i opplæringsloven.

5. Erstatningsbestemmelse med delt bevisbyrde i opplæringslovens kap. 9A

Forslaget innebærer et delt ansvarsforhold mellom skadelidte og skadevolder. På prinsipielt grunnlag støtter ikke HFK forslaget om at erstatningsbestemmelser tas inn i opplæringsloven. Disse forhold dekkes allerede av annen lovgivning, bl.a. Skadeerstatningsloven.

6. Foreldelsesfrist for straff i opplæringslovens kap 9 A

Forslaget innebærer at foreldelsesfristen utvides fra 2 til 5 år. Bakgrunnen for dagens lov for foreldelse er straffelovens paragrafer om strafferamme. HFK støtter ikke forslaget og

ser ikke grunnlag for at opplæringsloven skal ha andre foreldelsesfrister enn straffelovgivningen.

7. Felles skolekrets mellom kommuner

HFK har ingen spesielle kommentarer til forslaget siden dette gjelder kommunalt samarbeid. Vi ser at skolekretser i Hedmark allerede har et slikt samarbeid og det bør være en hjemmel for et utvidet tverrkommunalt samarbeid.

8. Bruk av personale i skolen som ikke er ansatt i undervisningsstilling, og som skal hjelpe til i opplæringen

HFK er enig med departementets forslag om betegnelse, den er langt mer presis enn tittelen «assistent». Samtidig er betegnelsen begrenset til de som hjelper lærer i ordinær opplæring eller i spesialundervisning, Det må derfor antas at betegnelsen ikke gjelder personale som hjelper elever som har behov for f.eks. sondemating og pleieoppgaver

HFK støtter ikke forslaget siden det ikke avklarer hva som er opplæring etter opplæringsloven.

Departementet har konkretisert i brev av 22.01.01 at følgende punkter må være oppfylt for at tiltak skal regnes som opplæring:

- 1. Aktiviteten må stå under skolens ledelse og ansvar. Herunder må det også være en tilsatt lærer som står for aktiviteten som oppfyller vilkårene i opplæringslovens kapittel 10, jfr forskrift til opplæringsloven kapittel 14 (om kompetanse) eller samme forskrift kapittel 25.*
- 2. Aktiviteten skjer inne rammen av det sentralt fastsatte undervisningstimetallet (eventuelt utvidet lokalt fastsatt timetall.)*
- 3. Aktiviteten må ha et pedagogisk siktemål som er innrettet på å oppnå de målene som framgår av lovens formålsparagraf (§ 1-2).*
- 4. Aktiviteten må innebære en oppfyllelse av det sentralt fastsatte læreplanverket for grunnskolen, eller innebære en oppfyllelse av en individuell opplæringsplan som er fastsatt i henhold til § 5-5.*

Når departementet i sitt forslag holder utenfor personale som skal drive omsorgsoppgaver for enkeltelever, vil HFK spørre hvilken plikt skolen har for å tilsette slikt personale. Skolen skal gi opplæring etter opplæringsloven og oppgaver som sondemating ol, kan ikke defineres som opplæring.

Dersom HFK skal støtte forslaget, må det samtidig innebære en avklaring av hva som er oppgaver etter opplæringsloven og hva som er tiltak etter annen lovgivning.

HEDMARK
FYLKESKOMMUNE

HFK har fått opplyst at utdanningsdirektoratet og helsedirektoratet holder på å utarbeide en veileder om forholdet mellom spesialundervisning og tiltak etter annen lovgivning. Denne skal være ferdig i løpet av 2013. Inntil denne avklaringen kommer, bør det ikke innføres et nytt § 10-11 i opplæringsloven.

Med vennlig hilsen

Kjell Melby
Ass. Fylkessjef for vdg opplæring

Kasper Tøstingen
Avd. sjef for inntak og tilbud

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til: Fylkesmannen i Hedmark
Østlandssamarbeidet